
KỊCH BẢN NÀO CHO GIÁO DỤC VIỆT NAM TRÊN CON ĐƯỜNG XÂY DỰNG HỆ THỐNG HSD?

TSKH Phạm Đỗ Nhật Tiến

KỊCH BẢN NÀO CHO GIÁO DỤC VN TRÊN CON ĐƯỜNG XÂY DỰNG HỆ THỐNG HSD?

1. Đặt vấn đề
2. Tác động của các yếu tố kinh tế-xã hội
3. Một số kịch bản khả dĩ cho hệ HSD VN
4. Kết luận

I. Đặt vấn đề

1. Thế nào là hệ thống HSD?
2. Xây dựng hệ HSD đòi hỏi một bước chuyển về chất trong phát triển giáo dục.
3. Đối chiếu với yêu cầu thì VN về cơ bản vẫn đang ở mô hình truyền thống.
4. Để xây dựng thành công hệ HSD cần 10-15 năm nữa. Vấn đề là trong thời gian đó, dưới tác động của các yếu tố KT-XH hệ HSD sẽ hình thành ntn?
5. Để trả lời, sẽ dùng phương pháp kịch bản.

II. Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội

1. Việc hình thành cơ cấu dân số vàng
 - Đó là cơ hội lớn để phát triển nhờ nguồn lao động dồi dào.
 - Tuy nhiên, 86,6% số người từ 15 tuổi trở lên chưa được đào tạo về ch/môn kỹ thuật.
 - Điều đó đặt ra thách thức về chất lượng nguồn lao động.
 - Gd đứng trước btoán quen thuộc về quy mô- chất lượng ở mức độ phtạp hơn trước rất nhiều

II. Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội

2. Sự chuyển đổi mô hình tăng trưởng kinh tế
 - Dự thảo Chiến lược phát triển KT-XH 2011-2020: yêu cầu thay đổi mô hình tăng trưởng và cơ cấu lại nền kinh tế.
 - Một trg các đột phá chiến lược là phát triển nhanh nguồn nhân lực.
 - Điều đó đòi hỏi có sự thay đổi tương ứng của mô hình phát triển giáo dục
 - Cần xdựng mô hình HSD một cách thực chất

II. Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội

3. Tác động gia tăng của ứng dụng ICT

- Cách mạng ICT đang có khả năng thay đổi gốc rễ quá trình dạy học
- Nhiều nước trên thế giới và trg khu vực đã có những bước tiến lớn đón đầu ICT trg g/dục
- VN vẫn tỏ ra lúng túng trg định hướng hiện đại hóa gd trên cơ sở phát triển hạ tầng ICT
- Mô hình mới về ph/triển gd cần đón đầu những l/thế mà ICT sẽ đem đến cho hệ HSD

II. Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội

4. Xu thế hình thành thị trường giáo dục
 - Thị trường gd là một thực thể đã tồn tại và đang phát triển
 - Nó cũng đã tồn tại ở VN trong tiến trình đổi mới và sẽ phát triển trg q/trình HNQT
 - Về thực chất đó là một chuẩn thị trường (quasi-market)
 - Vấn đề đặt ra là phải nghiên cứu về nó, xây dựng thể chế cho thị trường gd nước ta.
-

II. Tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội

5. Vai trò của Nhà nước và xã hội dân sự

- Ở VN, Chính phủ vẫn là “ông chủ” lớn và cầm trịch quá trình phát triển giáo dục.
- Tuy nhiên, tồn tại mâu thuẫn lớn giữa yêu cầu phát triển gd và sự hạn hẹp của nguồn lực. Mâu thuẫn này càng gay gắt khi xây dựng hệ HSD
- Lời giải: xã hội hóa gd. Vấn đề là giải bài toán lợi ích giữa 3 khu vực: Nhà nước, thị trường, xã hội dân sự.

III. Một số kịch bản khả dĩ cho hệ HSD Việt Nam

1. Kịch bản là câu chuyện về những tương lai khả dĩ của giáo dục. Được xây dựng trên cơ sở logic và trí tưởng tượng. Ưu thế là khơi gợi tư duy và cách nhìn mới, mở rộng phạm vi lựa chọn.
2. Các kịch bản HSD của Trung tâm phát triển đào tạo nghề Châu Âu CEDEFOP:
 - Giả định những bối cảnh khác nhau: kinh tế và công nghệ; việc làm và thị trường lao động; đào tạo, kỹ năng và tri thức.
 - 16 kịch bản khác nhau được đề xuất và phân tích.
 - Trên cơ sở đó đưa ra chiến lược phát triển HSD.

III. Một số kịch bản khả dĩ cho hệ HSD Việt Nam

3. Cách tiếp cận đối với hệ HSD VN

- Giới hạn trong một bối cảnh cụ thể là “kinh tế và công nghệ”
- Về kinh tế: chuyển từ mô hình cung ứng giáo dục chuẩn độc quyền sang chuẩn thị trường
- Về công nghệ: chuyển từ mô hình tổ chức giáo dục truyền thống sang tin học hóa

	Mô hình cung ứng chuẩn độc quyền	Mô hình cung ứng chuẩn thị trường
Mô hình tổ chức giáo dục truyền thống hoặc tin học hòa bề nổi	<p>KB1. Cung không đáp ứng cầu HSD. Tiếp tục tình trạng kém liên thông và khó phân luồng. Gd chquy vẫn là lựa chọn số một. Gd kg chquy ít được quan tâm. Gd phi chquy chưa được xét đến. Bài toán quy mô-chất lượng kg có lời giải thỏa đáng. Hệ HSD hình thành nửa vời</p>	<p>KB2. Có tiến bộ trong khắc phục cung cầu. Ng học có thêm cơ hội lựa chọn nơi học, cách học. Có sự gắn kết giữa thị trường đtạo và t/trường lđộng. Chất lượng gd chuyển biến. Hê HSD hình thành với những rủi ro về phân tầng và mất công bằng xh, chảy máu chất xám và gian lận thương mại</p>
Mô hình tổ chức giáo dục tin học hóa sâu rộng	<p>KB3. Thay đổi cơ bản trg mạng lưới trường lớp, cách dạy, cách học. Bài toán quy mô trg HSD có hướng giải quyết. Mô hình khó thực hiện vì đòi hỏi nguồn lực lớn, hạ tầng ICT phát triển, q/lý h/đại. Với mô hình chuẩn độc quyền, có xu thế đánh đổi chlg lấy quy mô. Hệ HSD hình thành chậm và kém bền vững</p>	<p>KB4. Hệ HSD mở rộng thành mạng lưới toàn xã hội. Cơ chế cạnh tranh cùng tiến bộ công nghệ là chủ đạo, tạo nên sự đa dạng trong tổ chức và hoạt động giáo dục. Nguồn lực để xây dựng hệ HSD được huy động mạnh mẽ từ xã hội dân sự và thị trường. Hệ HSD hình thành nhanh hơn, kèm theo nguy cơ mất công bằng xã hội và gian lận th/mại</p>

III. Một số kịch bản khả dĩ cho hệ HSD Việt Nam

4. Lựa chọn kịch bản

- Hiện tại hệ HSD VN đang ứng với KB1.
- Xu thế là chuyển sang KB2 với việc đưa cơ chế cạnh tranh vào trg h/động giáo dục.
- Yêu cầu khg thể thoái thác trg thời gian tới là chuyển sang mô hình gd mở với việc tin học hóa sâu rộng. Chỉ có thể mới giải được bài toán quy mô-chất lượng trg xây dựng hệ HSD. Do đó, cần chuyển sang KB3 hoặc KB4.
- Kịch bản mong muốn: KB4, nhằm đồng thời phát huy sức mạnh của cơ chế thị trường lẫn ưu thế ICT

IV. Kết luận

1. Mục đích là thử đưa ra một số KB khả dĩ cho hệ HSD VN trg 10-15 năm tới. Qua đó hướng tầm nhìn của các nhà hoạch định chính sách tới các bức tranh tương lai của hệ HSD VN.
2. Trước mắt có thể thấy:
 - Kg thể có hệ HSD đích thực nếu duy trì cơ chế tài chính và tổ chức gd như hiện nay.
 - Cần thiết phát huy cơ chế cạnh tranh và tiến bộ ICT với tư cách là những động lực mới trong xây dựng hệ HSD.

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN